

Na osnovu člana 74. stav (1) alineja 9. Zakona o vinu ("Službene novine Federacije BiH", broj 55/12), federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva d o n o s i

PRAVILNIK O POSTUPCIMA I METODAMA ORGANOLEPTIČKOG OCJENJIVANJA VINA

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilnikom propisuje se postupak analize i organoleptičkog ocjenjivanja vina, utvrđuje način rada Komisije za organoleptičko ocjenjivanje (u daljem tekstu: Komisija).

Član 2.

(1) Analizu vina vrši Zavod ili drugo pravno lice ovlašteno od strane Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo).

(2) Službena organoleptička ocjenjivanja vina vrši Komisija za organoleptičko ocjenjivanje.

(3) Za ocjenjivača vina kao člana Komisije mogu se imenovati stručnjaci iz oblasti vinogradarstva i vinarstva koji se nalaze na Listi ocjenjivača vina (u daljem tekstu: Lista), koju u saradnji sa Federalnim agromediterranskim zavodom (u daljem tekstu: Zavod) i kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede izrađuje Ministarstvo na čiji prijedlog istu utvrđuje i donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada).

(4) Organoleptičko ocjenjivanje vina od strane Komisije vrši se u prostorijama Zavoda i/ili drugog ovlaštenog pravnog lica koje ispunjava propisane uslove u pogledu prostora, ljudskih kapaciteta, opreme i certifikacije, kao i uslove nepristrasnosti ocjenjivanja vina, a koje se ocjenjuje pod šiframa.

(5) Zavod i/ili drugo ovlašteno pravno lice vodi evidenciju o prijavi postupka organoleptičke ocjene, rezultatu ocjenjivanja, te o tome izvještava Ministarstvo.

II KOMISIJA ZA ORGANOLEPTIČKO OCJENJIVANJE

Član 3.

(1) Organoleptičko ocjenjivanje uzoraka obavlja Komisija koju čine kandidati sa Liste.

(2) Komisija ima 7 članova od kojih je jedan predsjednik i jedan sekretar.

(3) Članove Komisije, predsjednika i sekretara određuje direktor Zavoda ili drugog ovlaštenog pravnog lica koje organizuje organoleptičko ocjenjivanje i to za svako ocjenjivanje posebno, vodeći računa o ravnomjernoj opterećenosti i regionalnoj zastupljenosti svih članova Komisije.

(4) Predsjedniku i članovima Komisije za organoleptičko ocjenjivanje pripada naknada za rad i naknada troškova u vezi s radom.

(5) Visinu naknade iz stava 4. ovog člana utvrđuje direktor Zavoda ili drugog ovlaštenog pravnog lica posebnom odlukom.

(6) Naknada za rad članova Komisije isplaćuje se iz sredstava uplaćenih od strane podnosioca zahtjeva.

Član 4.

- (1) Ocjenjivačima vina sa Liste zabranjeno je odati ili iskoristiti poslovnu tajnu ili drugu tajnu do koje dođu pri obavljanju poslova organoleptičkog ocjenjivanja vina.
- (2) O obavezi čuvanja poslovne tajne ocjenjivači vina se izjašnjavaju u pisanom obliku kod podnošenja zahtjeva za imenovanje na Listu

Član 5.

- (1) Dužnosti predsjednika Komisije su da:
 - a) provjeri odgovarajuće uslove organoleptičkog ocjenjivanja;
 - b) uz sekretara nadzire otvaranje uzoraka, temperaturu, identitet proizvoda i anonimnost u odnosu na članove Komisije;
 - c) provjerava redoslijed ocjenjivanja uzoraka;
 - d) obavještava članove Komisije o uzorcima koje ocjenjuju;
 - e) kontroliše obračun konačne ocjene.
- (2) Predsjednik Komisije dužan je zatražiti ponovno ocjenjivanje uzorka:
 - a) kada to zahtijeva većina ocjenjivača;
 - b) kada dođe do velikih razlika u ocjenama pojedinih ocjenjivača;
 - c) ako ima obrazac za organoleptičko ocjenjivanje s primjedbom da uzorak ne odgovara oznaci;
 - d) ako je uzorak ocijenjen pogrešnim redoslijedom;
 - e) ako to ocijeni potrebnim iz bilo kojeg drugog opravdanog razloga.
- (3) Ponovno ocjenjivanje radi se pod novom šifrom,
- (4) Predsjednik Komisije ne ocjenjuje vino.

Član 6.

- (1) Dužnosti sekretara Komisije su da:
 - a) vodi evidenciju prispjelih i šifriranih uzoraka;
 - b) priprema listu redoslijeda ocjenjivanja;
 - c) organizira i nadzire rad pomoćnog osoblja tokom rada Komisije;
 - d) obračunava konačnu ocjenu;
 - e) čuva obrasce za organoleptičko ocjenjivanje.
- (2) Sekretar zajedno s predsjednikom sastavlja zapisnik o rezultatima ocjenjivanja.
- (3) Sekretar podnosiocima zahtjeva na njihovo traženje, saopštava rezultate ocjenjivanja.
- (4) Sekretar mora biti lice zaposleno u Zavodu ili drugom pravnom licu koje organizuje organoleptičko ocjenjivanje.
- (5) Sekretar Komisije ne ocjenjuje vino.

Član 7.

Dužnosti pomoćnog osoblja jesu:

- a) pripremanje obrazaca za organoleptičko ocjenjivanje;
- b) osiguranje tehničkih uslova za rad Komisije;
- c) točenje uzoraka i promjena čaša;
- d) čuvanje anonimnosti ocjenjivanja;
- e) ostali pomoćni poslovi.

Član 8.

Vlada na prijedlog Ministarstva sa Liste briše članove Komisije u slučaju da:

- a) ne obavljaju svoje dužnosti u skladu sa odredbama ovoga Pravilnika;
- b) to lično zahtijevaju.

III POSTUPAK PROVOĐENJA ORGANOLEPTIČKOG OCJENJIVANJA

Član 9.

- (1) Organoleptičkom ocjenjivanju vina prethodi fizičko-hemijska analiza.
- (2) Fizičko-hemijsku analizu vina vrši Zavod ili drugo pravno lice na osnovu ovlaštenja koje dobija od strane Ministarstva.
- (3) Ovlaštenje is stava 2. ovog člana se dobija na osnovu zahtjeva pravnog lica i dokaza o ispunjenosti uslova za ispitivanje kvaliteta vina.
- (4) Ovlašteno pravno lice pored obaveznih fizičko-hemijskih analiza kod stavljanja vina u promet, na zahtjev može obavljati i druge fizičko-hemijske analize, kao i superanalize vina i drugih proizvoda od grožđa i vina.
- (5) Uslove koje mora ispunjavati ovlašteno pravno lice Pravilnikom propisuje Ministar u skladu sa članom 19. stav 5. Zakona o vinu
- (6) Popis ovlaštenih pravnih lica objavljuje se na web stranici Ministarstva.

Član 10.

- (1) Za organoleptičko ocjenjivanje Komisija se saziva pismenim putem najmanje šest dana prije ocjenjivanja, a izuzetno se može sazvati u roku ne kraćem od tri dana.
- (2) Članovi Komisije svoju spriječenost obavezni su javiti sekretaru najkasnije tri dana prije ocjenjivanja.

Član 11.

- (1) Organoleptičko ocjenjivanje nije javno.
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, Predsjednik Komisije može dopustiti da organoleptičkom ocjenjivanju prisustvuju mladi stručnjaci na obuci koji mogu ocjenjivati, ali njihove ocjene ne uzimaju se u obzir kod konačne ocjene.
- (3) Predsjednik Komisije je dužan obezbijediti tajnost ocjenjivanja, ukoliko ocjenjivanju prisustvuju i bilo koja treća lica navedena u stavu (2) ovoga člana.

Član 12.

- (1) Prije početka organoleptičkog ocjenjivanja ocjenjivači ocjenjuju kontrolni uzorak one kategorije kvalitete koja je prva na redu za ocjenjivanje.
- (2) Kontrolni uzorak određuje predsjednik.
- (3) Kontrolni uzorak u smislu ovoga Pravilnika je uzorak koji je ocijenjen na prethodnom organoleptičkom ocjenjivanju.
- (4) Predsjednik može dati na ocjenjivanje više kontrolnih uzoraka.

Član 13.

- (1) Prije organoleptičkog ocjenjivanja svakog uzorka, predsjednik daje ocjenjivačima obavezne podatke o uzorku:
 - a) godinu berbe;
 - b) porijeklo proizvodnje;
 - c) posebne informacije vezane za tehnologiju proizvodnje;
 - d) informaciju o predikatnoj kategoriji;
 - e) osnovne analitičke podatke.
- (2) Uzorci se evidentiraju i ocjenjuju pod šifrom.
- (3) Uvid u sve podatke o uzorku imaju samo predsjednik i sekretar.

Član 14.

- (1) Organoleptičko ocjenjivanje obavlja se u dobro osvijetljenoj, prozračnoj prostoriji, bez buke, mirisa i s temperaturom između 18 i 24 °C te sadržajem relativne vlage od 60-70%.
- (2) Ocjenjivači moraju imati mogućnost ispiranja čaša, izlijevanja uzorka te neutraliziranja okusa.
- (3) Čaše moraju biti degustacijske, prikladne za pojedinu vrstu proizvoda.
- (4) U jednom danu ocjenjivači smiju ocijeniti najviše pedeset uzoraka.
- (5) Tokom rada Komisije, predsjednik je obavezan odrediti pauze za odmor.
- (6) Uzorci se ocjenjuju pripremljeni na odgovarajućim temperaturama i to:
 - a) pjenušava, biser i gazirana vina od 8 do 10 °C;
 - b) bijela i ružičasta vina od 10 do 12 °C;
 - c) predikatna i specijalna vina od 10 do 14 °C;
 - d) crna vina od 15 do 18 °C

Član 15.

- (1) Predsjednik Komisije mora nastojati da uzorci budu istovjetni što je moguće više.
- (2) Preporučeni redoslijed ocjenjivanja uzoraka je sljedeći:
 - a) vina u užem smislu riječi prije specijalnih vina;
 - b) stolna vina prije vina s kontroliranim geografskim porijeklom;
 - c) mirna vina prije pjenušavih, biser i gaziranih vina;
 - d) bijela vina prije ružičastih i crnih;
 - e) sortna vina prije mješavine sorata;
 - f) nearomatična vina prije aromatičnih,
 - g) suha vina prije vina s ostatkom šećera;
 - h) vina s nižom pH vrijednošću prije vina s višom pH vrijednošću;
 - i) vina s manje alkohola prije vina s više alkohola;
 - j) mlađa vina prije starijih.

Predsjednik Komisije može, kada smatra potrebnim, odrediti i drugačiji redoslijed ocjenjivanja.

Član 16.

Organoleptička ocjena podrazumijeva/utvrđuje/:

- a) Kod vina sa oznakom kontrolisanog geografskog porijekla ocjenu vanjskog izgleda vina (boje i bistrine), mirisa, ukusa, ukupnog dojma te prepoznatljivosti sorte od koje je vino proizvedeno, ukoliko je sorta navedena;
- b) kod pjenušavih, biser i gaziranih vina, uz parametre iz prethodne alineje, još i pjenušavost i perlanje (iskričavost).

Član 17.

Minimalni broj bodova za pojedine kategorije kvalitete je sljedeći:

a) stolna vina s kontrolisanim geografskim porijeklom;	65 bodova
b) kvalitetna vina s kontrolisanim geografskim porijeklom;	75 bodova
c) vrhunska vina.	85 bodova.

Član 18.

Ako uzorak kod organoleptičkog ocjenjivanja za bilo koje od svojstava navedenih u obrascu za organoleptičko ocjenjivanje (bistrina, boja, čistoća, intenzitet i kvalitet

mirisa; čistoća, intenzitet, trajnost i kvalitet ukusa i opšti dojam) dobije ocjenu iz kolone »loše« navedenog obrasca, automatski se odbacuje bez obzira na ostale ocjene.

Član 19.

Mutna vina, vina s razvijenim manama i bolestima se ne ocjenjuju, već se takvi uzorci odbacuju uz obrazloženje.

Član 20.

- (1) Ocjenjivači ocjenjuju uzorke na propisanom obrascu za organoleptičko ocjenjivanje koji se nalazi u prilogu 2. ovoga Pravilnika i čini njegov sastavni dio.
- (2) Obrasci za organoleptičko ocjenjivanje koji su nepotpuni, odnosno koji ne sadrže sve podatke o uzorku koje je dao predsjednik, smatraju se nevažećima.
- (3) Zavod ili ovlašteno pravno lice ima obavezu čuvanja ocjenjivačkih listića najmanje 12 mjeseci po završenom ocjenjivanju.
- (4) Po završenom ocjenjivanju, predsjednik daje informacije ocjenjivačima o rezultatima ocjenjivanja, ne dajući pri tome podatke o proizvođačima ili vlasnicima proizvoda.

Član 21.

- (1) Po završetku rada Komisije, predsjednik i sekretar pišu zapisnik u kojem se navodi početak i završetak rada Komisije, imena prisutnih ocjenjivača, imena opravdano izostalih, imena neopravdano izostalih te rezultati ocjenjivanja za svaki uzorak.
- (2) Prilog zapisniku su obrasci za organoleptičko ocjenjivanje svih ocjenjivača.
- (3) Primjerak zapisnika predaje se rukovodiocu/direktoru Zavoda ili ovlaštenog pravnog lica najkasnije dva dana poslije završetka rada Komisije.

Član 22.

- (1) Podnosilac zahtjeva se obavještava o rezultatima ocjenjivanja.
- (2) Kada uzorak dobije negativnu ocjenu ili nije ocijenjen u skladu sa podnesenim zahtjevom, podnosilac zahtjeva može zatražiti ponovno ocjenjivanje uzorka u roku od 15 dana od prvog ocjenjivanja.
- (3) Ukoliko podnosilac zahtjeva zatraži ponovno ocjenjivanje uzorka, a uzorak na ponovljenom ocjenjivanju dobije negativnu ocjenu ili nije ocijenjen u skladu sa podnesenim zahtjevom, Zavod ili ovlašteno pravno lice izdaje Izvještaj, u skladu sa rezultatima ponovljenog organoleptičkog ocjenjivanja.

Član 23.

- (1) Po prijemu rezultata ocjenjivanja podnosilac zahtjeva ima pravo žalbe Ministarstvu u roku od 15 dana od dana dostave Izvještaja sa rezultatima ocjenjivanja.
- (2) Ocjenjivanje uzorka na osnovu žalbe obavlja Komisija koju imenuje Ministar, a u čijem sastavu ne smiju učestvovati ocjenjivači iz člana 30. ovoga Pravilnika.
- (3) Ukoliko uzorak ne zadovoljava uslove za promet, vlasnik uzorka mora proizvod:
 - a) upotrijebiti za preradu u druge proizvode ako zadovoljava uslove ili
 - b) uništiti bez štete za okoliš.

(4) Vlasnik mora Ministarstvu i nadležnoj inspekciji dostaviti dokaz o provedenom postupku iz stavka 3. ovog člana za svu količinu ocijenjenog proizvoda, u roku od 7 dana.

IV UZORKOVANJE

Član 24.

(1) Organoleptičko ocjenjivanje ne obavlja se za uzorke koji, na osnovu fizičko-hemijske analize, ne ispunjavaju uslove u skladu sa Zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.

(2) Podnosilac zahtjeva u svrhu fizičko-hemijske analize mošta i vina podnosi zahtjev Zavodu ili drugom ovlaštenom pravnom licu na propisanom obrascu za svaku vrstu proizvoda za koji se traži analiza.

(3) Podnosilac zahtjeva u svrhu organoleptičkog ocjenjivanja vina podnosi zahtjev Zavodu ili drugom ovlaštenom pravnom licu na propisanom obrascu za svaku vrstu proizvoda za koji se traži analiza.

(4) Jedinstveni obrazac zahtjeva nalazi se u prilogu i čini sastavni dio ovoga Pravilnika (Prilog1.)

(5) Uzorak donosi sam podnosilac zahtjeva zajedno sa zahtjevom za vina bez zaštićenog geografskog porijekla ili ga uzima predstavnik Zavoda ili ovlaštenog pravnog lica ili nadležni inspektor u skladu sa važećim propisima a na osnovu podnesenog zahtjeva.

(6) Za utvrđivanje kvaliteta vina sa geografskim porijeklom proizvedenih u Federaciji prije stavljanja u promet, uzorak uzima službeno lice iz Zavoda ili ovlaštenog pravnog lica na zahtjev naručioca, a naručilac je dužan zahtjev dostaviti najmanje sedam dana ranije. Postupak uzimanja uzoraka verifikuje se zapisnikom službenog lica koje je uzelo uzorak, sačinjenim na licu mjesta.

Član 25.

(1) Za fizičko-hemijske analize uzimaju se dvije boce uzorka zapremnine minimalno 0,75 l ili odgovarajući broj boca iste zapremnine od kojih jedna služi za fizičko-hemijsku analizu, a drugu je Zavod ili ovlašteno pravno lice dužno čuvati najmanje 6 mjeseci ako se radi o stolnom vinu bez oznake geografskog porijekla, odnosno 12 mjeseci za sva druga vina od dana izvršene analize.

(2) Za organoleptičko ocjenjivanje, također se uzimaju dvije boce uzorka zapremnine minimalno 0,75 l ili odgovarajući broj boca iste zapremnine od kojih jedna služi za organoleptičko ocjenjivanje, a drugu je Zavod ili ovlašteno pravno lice dužno čuvati 12 mjeseci od dana izvršene analize.

Član 26.

(1) Uzorak mora biti reprezentativan i uzima se na način da predstavlja prosječan sadržaj uzorkovanog proizvoda.

(2) Uzorak mora biti označen pečatom ili plombom te sadržavati sljedeće podatke:

- a) ime i prezime podnosioca zahtjeva, odnosno naziv firme;
- b) vrsta i naziv te ukupna proizvedena količina proizvoda;
- c) mjesto i oznaka posude iz koje je uzorak uzet;
- d) datum uzimanja uzorka.

(3) Ako podnosilac zahtjeva sam donosi uzorak, ovlaštena laboratorija dužna mu je izdati potvrdu o predaji uzorka.

Član 27.

Zavod ili ovlašteno pravno lice je dužno dostaviti Izvještaj o obavljenoj fizičko-hemijskoj analizi podnosiocu zahtjeva u roku od 7 dana od dana zaprimanja uzorka, odnosno, Izvještaj o obavljenom organoleptičkom ocjenjivanju u roku od 15 dana od dana zaprimanja uzorka.

V PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 28.

Komisija za organoleptičko ocjenjivanje vina vrši organoleptičko ocjenjivanje vina do donošenja odgovarajućeg propisa na nivou države.

Član 29.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u Službenim novinama Federacije BiH.

Broj: 03-4-24-2736/13
Sarajevo: 28.10.2013.godine

MINISTAR

Jerko Ivanković-Lijanović

Prilog 1.

**ZAHTJEV ZA UZORKOVANJE
(FIZIČKO-HEMIJSKA ANALIZA I ORGANOLEPTIČKO OCJENJIVANJE)**

Ime i prezime/naziv firme: _____

Broj proizvođača iz Vinogradarsko-vinarskog registra: _____

Adresa: _____

Mjesto uzimanja uzorka (adresa podruma i oznaka posude iz koje je uzorak uzet):

Naziv i adresa pravnog lica kojem se zahtjev podnosi:

Vrsta tražene analize (zaokružiti):

- a) fizičko-hemijska analiza
- b) organoleptičko ocjenjivanje

Vrsta proizvoda: _____

Sorta: _____

Boja: _____

Alkoholna jačina: _____

Da li je mošt ili masulj doslađen i u kojem procentu: _____

Ukupna proizvedena količina uzorkovanog proizvoda: _____

Zapremina posuda iz kojih je uzet uzorak: _____

Godina proizvodnje: _____

Sveukupna godišnja proizvodnja: _____

Svrha (zaokružiti):

- a) zaštita geografskog porijekla
- b) stavljanje u promet
- c) izvoz
- d) uvoz
- e) ostalo

Kod zaštite geografskog porijekla i stavljanja u promet zaokružiti za koju kategoriju kvalitete se proizvod prijavljuje:

- a) stolno vino
- b) kvalitetno vino
- c) vrhunsko

Datum: _____

Potpis podnosioca zahtjeva

PRILOG 2. Obrazac metode 100 bodova, mirna vina

Komisija br.	
Ocjenjivač br.	
Oznaka uzorka:	
Vrsta proizvoda:	
Sorta:	
Berba:	
Porijeklo proizvodnje:	

MIRNA VINA

		Odlično	Vrlo dobro	Dobro	Prolazno	Loše	Primjedbe
IZGLED	Bistroća	5	4	3	2	1	
	Boja	10	8	6	4	2	
MIRIS	Čistoća	6	5	4	3	2	
	Intenzitet	8	7	6	4	2	
	Kvalitet	16	14	12	10	8	
OKUS	Čistoća	6	5	4	3	2	
	Intenzitet	8	7	6	4	2	
	Trajnost	8	7	6	5	4	
	Kvalitet	22	19	16	13	10	
Harmoničnost/Opći dojam		11	10	9	8	7	

Mjesto i datum:

Potpis ocjenjivača:

Obrazac metode 100 bodova, pjenušava i gazirana vina

Komisija br.	
Ocjenjivač br.	
Oznaka uzorka:	
Vrsta proizvoda:	
Sorta:	
Berba:	
Porijeklo proizvodnje:	

PJENUŠAVA VINA

		Odlično	Vrlo dobro	Dobro	Prolazno	Loše	Primjedbe
--	--	---------	------------	-------	----------	------	-----------

	Bistroća	5	4	3	2	1	
IZGLED	Boja	10	8	6	4	2	
	Iskrenje	10	8	6	4	2	
MIRIS	Čistoća	7	6	5	4	3	
	Intenzitet	7	6	5	4	3	
	Kvaliteta	14	12	10	8	6	
OKUS	Čistoća	7	6	5	4	3	
	Intenzitet	7	6	5	4	3	
	Trajnost	7	6	5	4	3	
	Kvalitet	14	12	10	8	6	
Harmoničnost/Opći dojam		12	11	10	9	8	
Mjesto i datum:				Potpis ocjenjivača:			